

Nr. 3 ♦ september 2008 ♦ 36. årg.

Søravnen

DANSK ORNITOLOGISK FORENING
LOKALAFDELINGEN I
ØSTJYLLAND

Søravnen er dit lokalblad
- få det gratis tilsendt

Dansk Ornitologisk Forening

Fuglenes Hus
Vesterbrogade 138-140
1620 København V
Tlf.: 33 31 44 04
Fax: 33 31 24 35

www.dof.dk
dof@dof.dk

Giro: 7 00 08 39

DOF er en landsforening for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse med afdelinger over hele Danmark. Foreningen er stiftet i 1906.

Foreningens formål er at fremme kendskabet til og interessen for fugle og at virke til beskyttelse først og fremmest af den danske fuglefauna. Dette formål søges fremmet blandt andet ved afholdelse af møder og ekskursioner, udgivelse af et tidsskrift og andre publikationer, samt ved at arbejde for at forbedre fuglenes livsvilkår.

DOF tager del i flere aktiviteter, både i Danmark og internationalt. Fugleværnsfonden ejer og driver en række danske fuglereservater og arbejder desuden for international fuglebeskyttelse. DOF er den danske afdeling af BirdLife International.

Som medlem modtager man gratis Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift (DOFT) (2-4 hæfter pr. år) samt bladene Fugle og Natur (4 hæfter pr. år) og Fugle i Felten (4 hæfter pr. år).

Årlige kontingenter:

Husstandsmedlemskab	520 kr.
Kernemedlem	395 kr.
Junior (u. 18 år)	195 kr.
Medlem (tidl. støtte medlem)	265 kr.

Lokalafdelingen i Østjylland

Naturcenter Sølyst
Louisevej 100
8220 Brabrand
Giro: 551 0961 (reg.nr. 1551)

www.dofoj.dk

DOF Østjylland står for alle lokale arrangementer, og alle DOF-medlemmer kan frit deltage i afdelingens møder og ekskursioner.

På sidste side finder du en liste over lokalafdelingens bestyrelsesmedlemmer og de kontaktpersoner, der repræsenterer de forskellige udvalg og interessegrupper.

Søravnen

Ansvh. redaktør
Andreas Winding
Bogfinkevej 2,
8654 Bryrup
Tlf. 21781370
soravnen@dofoj.dk

Spalteredaktører
Nyheder og aktuelt: Peter Lange
Fra Felten: Benny Kristensen
Ture og Møder: Ole Jensen

Opsætning
Aage Mogensen (DTP)

E-mail
soravnen@dofoj.dk

36. årgang
Nr. 3, sept. 2008
ISSN 0900-1832

Søravnen er lokalafdelingens blad, og det udsendes 4 gange årligt til alle medlemmer (undt. støtte medlemmer) i Østjylland. Medlemmer udenfor området kan tegne abonnement på bladet for kun 75 kr./ år.

Artikler til Søravnen sendes som vedhæftet worddokument til ansvh. redaktør på adr. soravnen@dofoj.dk

Eventuelt tilknyttede digitale billeder, tabeller eller grafik skal sendes separat, for at muliggøre den videre bearbejdning. Hvis der indsendes originale tegninger, fotos eller lignende, der ønskes returneret, bedes det bemærket ved fremsendelsen.

Søravnen redigeres i PageMaker 7.0 for Windows og trykkes på genbrugspapir.

Annoncepriser:

Hel side:
kr. 350,-/nr eller kr. 1.200,-/år

Halv side:
kr. 200,-/nr eller kr. 600,-/år

Søravnen's kalender:

Nr.	Deadline	Udk. ca.
1	1. feb.	15. marts
2	1. maj	15. juni
3	1. aug.	15. sept.
4	1. nov.	15. dec.

Kommuneplaner og vindmøller

De har for tiden mere travlt end vanligt i de østjyske kommuner. Det omfattende arbejde med kommuneplanerne optager en meget stor del af kapaciteten rundt omkring, hvilket naturligvis sætter andre opgaver på et lavere blus. Vi må jo i hvert fald sætte vores lid til, at ingen af disse andre opgaver blot bliver hastet igennem uden de nødvendige analyser. På nuværende tidspunkt er Århus og Silkeborg Kommune længst fremme med deres respektive kommuneplaner, og der er dermed fortsat en vis mulighed for at påvirke især de øvrige kommuner i positiv retning, hvad angår det faktiske indhold. Alle jer derude anmodes derfor om at holde to vågne øjne med, hvad der foregår lokalt.

En beslutning med omfattende konsekvenser er netop truffet. Der kommer en meget stor havvindmøllepark mellem Grenå og Anholt. En meget stor mængde "grøn energi" skal produceres. Det bliver (måske lidt for) spændende at følge, hvilken betydning det får for de meget store flokke af havdykænder, der både bruger området til fouragering og passerer igennem på træk. Man kan ej heller undgå at frygte for sikkerheden for de mange rovfugle, traner og andet godt, hvis trækrute passerer lige nøjagtigt midt gennem den planlagte havvindmøllepark.

Nærværende nummer af Søravnen er udsendt til samtlige kernemedlemmer, husstandsmedlemmer og ungdomsmedlemmer i Østjylland (også de, der tidligere har fravalgt papirsudgaven). Modtager man normalt ikke Søravnen, men godt kunne tænke sig det fremover, skal man blot udfylde kuponen på side 25 og sende den til os. Søravnen kan også altid læses på vores hjemmeside www.dofej.dk.

Andreas Winding

INDHOLD

	Nyheder og aktuelt	4
	Fra Felten	6
Illustrationer	Punkttællinger - igen og igen, og så lige nogle år mere	10
Tegninger og akvarel:	Hvor må vi gå? - regler for færdsel i naturen	13
Lars Tom-Petersen: 5	På fugletur på nettet	15
Jalmer Nielsen: 14	Fuglene og Kent Olsen	16
Jens Overgaard Christensen: 22	Bustur til Vejlerne 31. maj 2008	20
Christina Kjelsmark: 26	Fuglekurser for begyndere	23
Fotos:	Søravnen - dit lokalblad (bestil her)	25
Morten Jenrich Hansen: forside, 7, 8, 21	Hvilken fuglebog skal jeg vælge?	27
Klaus Dichmann: 12	Kalender	28
	Hvem er Hvem	31

NYHEDER & AKTUELT

NY
H
E
D
E
R

Af Peter Lange

DOF Østjylland anker tilladelse til indvinding af tørvsmuld i Fuglsø Mose

Foreningen ankede lige før sommerferien Norddjurs Kommunes tilladelse og dispensation til indvinding af tørvsmuld (sphagnum) i et 49 ha. stort område i Fuglsø Mose i Norddjurs Kommune. DOF mener ikke, at indvinding af tørvsmuld i mosen er foreneligt med ønsket om at beskytte og bevare højmosen i området.

Det berørte område er desværre dårligt kendt rent ornitologisk, og foreningen hører derfor gerne fra medlemmer, der har kendskab til ynglefugle i området. Man kan kontakte fredningsudvalget (se bladets omslag), for yderligere oplysninger – kommunens tilladelse kan ses her:

<http://www.norddjurs.dk/media/Indvindingstilladelse.pdf> .

Fugle og Dyr i Nordjylland 2007 er udkommet.

Rapporten, som i daglig tale kaldes FDN-rapporten, indeholder en bearbejdet oversigt over forekomsten af alle de fuglearter, der er set i rapportens område (DOF Nordjylland og DOF Nordvestjylland) i løbet af 2007.

For første gang i historien er denne 44. udgave af rapporten blevet til på grundlag af et 6-cifret antal observationer, nemlig 123.289 observationer fordelt på 421 indsendere – hvilket også er rekord. Sidste år var de tilsvarende antal henholdsvis 88.000 og 343.

Alle rapportens mange tal og tekster komplementeres af mange smukke fotografier, tegninger og akvareller, som fremragende fotografer og kunstnere stiller til foreningens rådighed.

Rapporten er så ubetinget den flotteste af de lokalrapporter, der udgives i landet, og anbefales alle, der har interesse for faunistik (fuglenes forekomst og udbredelse), ligesom den er rigtig god for mangan et tip til en god fugletur i det nordjyske.

Rapporten, der er på 146 sider, koster 140 kr. + forsendelse for medlemmer af foreningen Fugle og Dyr i Nordjylland, og ellers 150 kr. + forsendelse, og kan bestilles hos Tscherning Clausen email: tsc.vib@mail.tele.dk eller ved at skrive til FDNs adresse: Spergelvej 23, 9270 Klarup.

Læs mere her: <http://www.dofnord.dk/nyheder/fdn2007.pdf>

DOF Østjyllands jubilæumsfond

Måske har du set i tidligere numre af Søravnen, at DOF Østjylland har stillet 10.000 kr. til rådighed for medlemmernes projekter. I løbet af 2007 har vi ydet bidrag til to projekter: Dels har Erik Dylmer, der også er arts koordinator for vandstær i DOFs Projekt Truede og Sjældne Ynglefugle (DATSY) fået bevilget ca. 5000 kr. til køb af materialer til vandstære-redekasser. Det andet projekt vi har valgt at støtte er sløruglegruppen, der har modtaget ca. 900 kr. til dækning af kørsel ifm. opsætning af de mange redekasser.

Penge til natur- og miljøprojekter i Norddjurs Kommune

Har du/l en god idé til et projekt eller arrangement i Norddjurs Kommune, der kan fremme en bæredygtig udvikling...

så kan du søge penge til at få det gjort til virkelighed!

Der er tidligere givet penge til bl.a. naturfoldere og -standere, guidede ture, etablering/vedligeholdelse af naturområder og foredrag.

Kun din fantasi sætter grænserne, bare det handler om at bidrage til en bæredygtig udvikling.

Grønt Forum, der er en sammenslutning af natur- og miljøinteresserede foreninger og borgere, administrerer kommunens såkaldte Agenda 21-midler.

Hvordan søges:

Indsend en beskrivelse af projektidéen med tilhørende specificeret budget til Norddjurs Kommune mærket: Grønt Forum.

Såfremt projektet kræver godkendelse hos myndigheder eller andre, skal der medsendes kopi af disse nødvendige tilladelser/aftaler.

Der ydes normalt ikke tilskud til løn eller daglig drift.

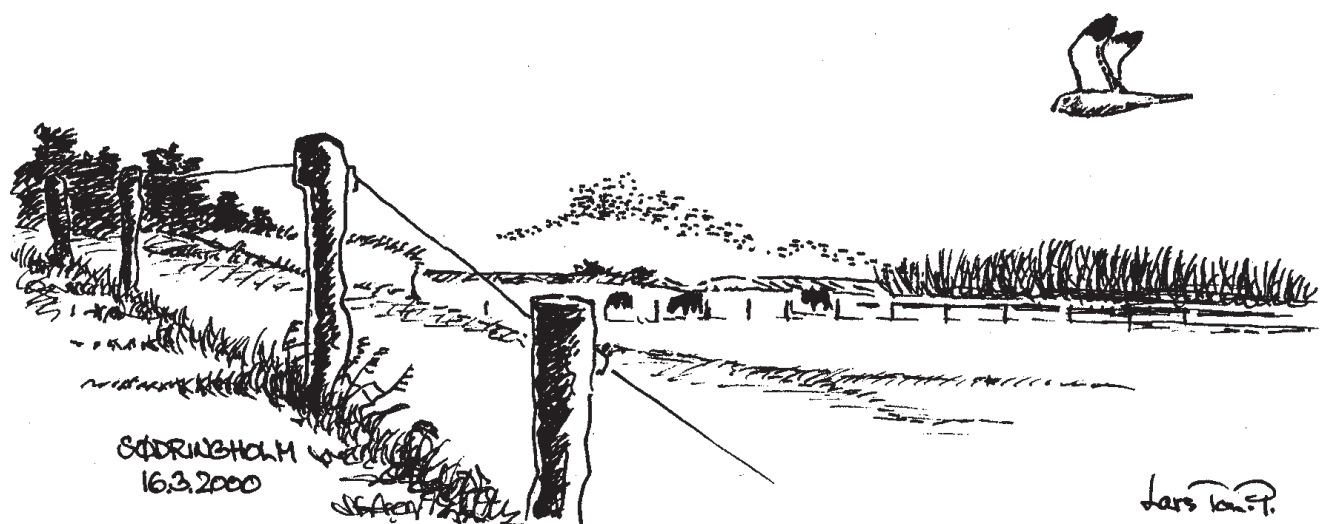
Ansøgningsfrist:

Fire gange om året,
næste gang d. 15. nov. 2008.

Vil du vide mere, så klik ind på www.grontforum.dk.

Her kan du også læse referat fra seneste møde i forretningsudvalget m.m.

Med venlig hilsen
Grønt Forum NorddjursTorvet 3
8500 Grenaa
Tlf. 89 59 40 22

Fra Felten

Maj – juli

Af Benny Kristensen

Ud over en række almindelige fugle, som helt sikkert har givet dejlige oplevelser, besøgte en **Kejserørn** både Handrup og Årslev Engsø, og ikke mindre en 3 **Buskrørsangere** kvidrede så smukt i vores områder, for ikke at nævne en smuk **Rødvinget Braksvale** ved Bølling Sø. Data er primært indhentet fra DOFbasen og direkte kontakt med div. fuglefolk.

Lappedykkere - gæs

Sorthalset Lappedykker 246 6/5 Egå Engsø, **Gråstrubet Lappedykker** 18/5 24 Egå Engsø, **Sølvhejre** 18-20/5 1 Væth Enge, **Hvid Stork** har 24 observationer, 11/5 8 Kaldal-Falkær gårde, **Sort Stork** 2/5 Nørager, 4/5 følges en fugl fra Gjerrild og Grenå, samt endnu en 24/6 Strandkær, **Skestork** har 12 observationer, og hvornår få vi et (flere) ynglepar?? 23/5 2 Årslev Engsø, 25/5 Egå Engsø og 27/5 1 igen ved Årslev Engsø, samt 12 – 14/6 1 ung Årslev Engsø, lugter vel lidt af samme fugl, 3/7 2 over Galten, samt 6/7 igen 1 - dog adult Egå Engsø, **Bramgås** 31/5 250 Ringkloster/Skanderborg, 16/7 slår en enlig bramgås sig ned ved Årslev Engsø og ses i en lang periode, **Mørkbuget Knortegås** kommer tidligt 20/7 med en enkelt til Sødtringholm Strand, **Nilgås** får tilsyneladende 3 unger Årslev Engsø, da der i perioden ses 5 fugle fx 19/7, 12/7 ses der ikke mindre end 7 ved Bølling Sø og i perioden ses flere mulige par i Randersområdet - som dog vist allerede påtænkes at bortskydes.

Rovbasser

En ringmærket 4k **Havørn** er i perioden trofast ved Årslev Engsø, og ses bla 27/7, mon ikke der har været en 4-5 af disse flyvende døre forbi Engsøen i perioden. **Kongeørnene** ses fortsat i perioden omkring Overgaard. Så dukkede en veldokumenteret **Kejserørn** op 3/5 Handrup (er ski noget af en art til landskampen), mon ikke det er samme fugl, som ses igen 7/6 Årslev Engsø,

Stor Skrigeørn 4/5 Gjerrild, 9/5 og 28/5 1 Ålsrode, nok samme fugl som i øvrigt er truffet som ørn sp. af lokale i Sødtring efterfølgende. **Rød Glente** har hele 245 observationer, og mon ikke vi er ude i en fremgang med antal ynglepar!? Max 4/5 8 Grenå By, **Sort Glente** har 15 observationer, men 2 ved Væth Enge 9/5 kunne være blevet rigtig sjovt. **Blå kærhøg** 2/6 1 Østerkæret Nørbæk, **Hedehøg** 7/5 Hemmed Kær 1 hun, og rigtig rigtig giftigt ses fra 16/7 og frem, han og hun ved Sødtring området, **Hvepsevåge** 12/5 122 Gallohaven, **Aftenfalk** han 12/5 Gjerrild området, 23/5 1 Gjerrild Nordstrand, **Lærkefalk** har 40 observationer, heraf bl.a. 3/5 3 Gjerrild,

Vagtel - alkefugle

En frisk birder/"natravn" optalte 29/7 hele 45 **Vagtl**er i Sødtring-områderne, og det er altså rigtig flotte tal fra en tur i området. **Engsnarre** har 14 observationer 26/6 2 Kolind Kær, **Rødvinget Braksvale** 21- 22/5 Bølling Sø var en stor oplevelse for nogle, og et kæmpe dip for andre - læs fx deres skribent som p.t. overvejer at blive møntsamler i stedet for at se på fugle! **Lille Præstekrave** 30/6 11 Egå Engsø, **Islandsk Ryle** 20/7 46 Mellem-poldende Sødtring, **Stenvender** 24/7 14 Besser Rev, **Krumnæbbet Ryle** 31 17/7 Fornæs, **Kærløber** 24/5 i alt 8 på en caretaker-optælling Randers/Mariager fjord er super flot, **Dværgryle** har sølle 17 observationer, max 24/5 5 Søledet, **Tinksmed** 5/7 220 Væth Enge,

Havørn 4k, 4. juli 2008, Årslev Eng sø. Foto: Morten Jenrich Hansen

Svaleklire 31/7 25 Årslev Eng sø, **Rødben** 16/7 250 Mellempoldene, Sødring, **Hvidklire** 16/7 355 Mellempoldene, Sødring, **Stor Kobbersneppe** 4/5 1 Væth Enge, er ikke et hverdags syn inde i landet, **Lille Kobbersneppe** 3/8 2730 Alrø Eghoved, **Storspove** 20/7 topper med min 400 Sødringholm Strand, **Småspove** 21/7 150 Østerhede.

Dværghmåge 22/7 4 Årslev Eng sø, **Dværgeterne** 22/7 9 Eskeplet, **Splitterne** 16/7 160 Sødringholm Strand, **Fjordterne** 18/7 20 Årslev Eng sø, **Havterne** 17/7 200 Sødringholm Strand, **Rovterne** 29/7 1 ved Eskeplet midt i birdernes grillhygge aften, må ski da ha udløst en ekstra øl. En smuk 1k **Hvidvinget Terne** gæstede Årslev Eng sø fra 30/7 og resten af perioden. **Tejst** 28/7 85 Vejrø.

Gøg - småfugle

Gøg 10-12/5 39 Bjerregrav mose, **Mursejler** 25/5 1100 Dragsmur og 30/5 1250 Egå Eng sø er okay, men ellers syntes jeg at der har været mindre af dem rundt omkring, **Biæder** 28/5 1 Ålsrode, **Markpiber** 23/5 1 Gjerrild Nordstrand, 8/6 2 Anholt (ynglefugle - wow), **Rødstrubet Piber** 18/5 1 Gjerrild Nordstrand, **Sortrygget Hvid Vipstjert** 22/5 1 Årslev Eng sø, 17/6 1 Ebeltoft Færgesø.

Nattergal 10-12/5 69 Bjerregrav mose, **Nordlig Blåhals** 1 Gjerrild Nordstrand 8/6, **Sortstrubet Bynkefugl** 5 (heraf et par med 2 unger) Vrads Sande 22/7 og så giver koordineret sangeroptællinger i Bjerregrav Mose igen pæne tal: **Tornsanger** 10-12/5 154. **Sivsanger** byder godt nok på få fugle, 40 observationer, heraf 3 sy Brabrand sø 23/5, **Græshoppesanger** 10-12/5 17 Bjerregrav mose.

Kejserørn 2k, 7.juni 2008, Årslev Engso. Foto: Morten Jenrich Hansen

Flodsanger 5/6-2/7 igen ved Skarre sø, desuden 1 ved Dystrup Sø 9/6, **Savisanger** fortsat pp 21/7 Brabrand Sø og det lugter da langt væk af et ynglepar, **Buskrørsanger** 19/6 1 sy på privat område uden adgangsmulighed på Djursland, vel til stor fortrydelse for flere landskampdeltagere. 24/6 finder flittige KO så endnu en af slagsen (det er ski da vildt) syngende ved DMU på Kalø frem til 18/7 hvor man i øvrigt har jævnet al vegetation (rør, brændenælder osv) med jorden omkring fuglens opholdssted - og så ved DMU! Tankevækkende! 16-18/7 sidder nr. 3 og synger i Bryrup.

Drosselrørsanger 27/5 1 ved Søsokov-Brabrand Sø og 30/5 1 igen ved Brabrand Sø nær Sølyst, **Løvsanger** 10-12/5 156 Bjerregrav mose, **Rødtoppet Fuglekonge** 1/5 Løndal Skov, 12/5 Emmedsbo plantage, 31/5 1 Skåde Skov, 1/6 2 Katholm Skov, **Pungmejse** har sølle 12 observationer, og det ser sløjt ud med ynglepar.

Rødrygget Tornskade har 88 observationer 13/7 5 Glatved Strand og 26/7 5 Hevring Hede, **Ravn** 27/5 140 (!??) ved frilandsgrise Skindbjerg, **Pirol** 12/5 1 Gjerrild Nordstrand og 8/6 1 Anholt, **Gulirisk** 6/5 Studstrup, samt 7/5 2 Gjerrild Nordstrand er kun hentet hjem til landskamp listerne pga. flot feltarbejde, og så slutter vi listen af med **Karmindompap** 30/5 med ikke mindre end 10 ved Gjerrild Nordstrand.

Udvalgte ynglefugle

Tak til Henning Lykke Larsen, Lars Tom-Petersen og Peter Hjeds, som alle har bidraget med deres forsigtige bud på ynglepar i nævnte områder.

Egå Engsø

Lidt overraskende kom der ikke noget rigtig sjovt forbi, fx Kærløber, Stribet Ryle m.v. Og vi ved jo alle, at både Egå og Årslev er super dækket. Ræv og mink er desværre hårde ved ungerne, og flere har måttet lade livet.

Sorthalset Lappedykker 40, men lille ungeproduktion og flere par der måtte omlægge, **Toppet og Gråstrubet Lappedykker** sølle 1 par, **Grågås** er ny for området med 3 par, **Nilgås** yngler for første gang her og får 7 unger, **Troldand** har 30 par, med pæn ungeproduktion og det er altså lidt af en bestand! **Taffeland** og **Skeand** tegner sig for 3 par, hvorimod det ikke lykkedes at få styr på **Atlingand** - som ellers er konstateret med 1 par ved Årslev Engsø i år. **Strandskade** 2, **Klyde** 8, **Lille Præstekrave** 3, **Rødben** 5, og så skal vi lige nævne **Hættemåge** med ca. 140 par.

Mellempoldene, Randers Fjord

Lille ungeproduktion giver et dårligt år for Dværg- og Havterne, hvor flere par først etablerede sig sent og andre måtte omlægge. Det går ikke godt for især disse to arter, ungeproduktionen er lav, og kun få ungfugle er optalt: Stor Præstekrave 5-7, Rødben 20-30, Dværgterne 5-6, Fjordterne 0-2 og Havterne 90-150

Rovfugle & ugler

Rød Glente har min. 5 par, **Duehøg** har min 8 par, **Slørugle**: Iflg. Østjysk Sløruglegruppe er det et forrygende år for Sløruglerne herhjemme, og jeg ved at Peter Hjeds har haft travlt med at ringmærke en lang række unger. I Østjylland i år er der hele 4 kendte par. **Kirkeugle**-bestanden ser ikke ud til at have ændret sig, i det nordlige har vi fortsat omkring 5 par.

Vi ses derude i felten, hvor fuglene og naturen skal nydes. Husk, at jeg altid kan kontaktes på bennysnatur@gmail.com, hvor jeg gerne modtager ideer til nye ekstra emner osv.

Zoologisk Konservator

O. K. Larsen

Kristrupvej 116

8900 Randers, Danmark

Tlf.: (+45) 86 43 67 70

Punkttællinger – igen og igen, og så lige nogle år mere!

Af Ole Jensen

CO₂-udslip, klimaændringer – nogle af tidens store emner, som også DOF beskæftiger sig med, som det fremgår af de to seneste numre af "Fugle i Felten", med artikler med overskrifterne "Klimaændringerne vil flytte rundt på Europas fugle" og "Store ændringer i Danmarks fugleliv under et varmere klima".

Om end der stadig hersker tvivl om årsagen, eller årsagerne, til de igangværende temperaturstigninger og dermed klimaændringer, er der vist efterhånden enighed om, at der virkelig er tale om store ændringer i den globale gennemsnitstemperatur, med deraf følgende ændringer i flora og fauna.

Dette har fået DOF's internationale paraplyorganisation til at udgive et atlas med nogle forudsigelser over hvorledes udviklingen i udbredelsen af forskellige fuglearter vil forløbe i de næste 80 år.

Nuvel, nu er 80 år lang tid og ændringerne sker jo naturligvis gradvist i løbet af årene, og måske, med lidt samarbejde nationerne imellem, lidt god vilje fra befolkningerne, og en hel del omtanke, så går det hele måske ikke så galt endda.

En vigtig brik i hele dette er overvågningen af, hvordan vores natur udvikler sig. Får de arktiske fugle virkelig problemer, kommer der en indvandring sydfra, og hvad med Afrikatrækkerne, får de hedeslag undervejs og forsvinder helt, eller bliver der så varmt i Danmark, at de bliver her om vinteren?

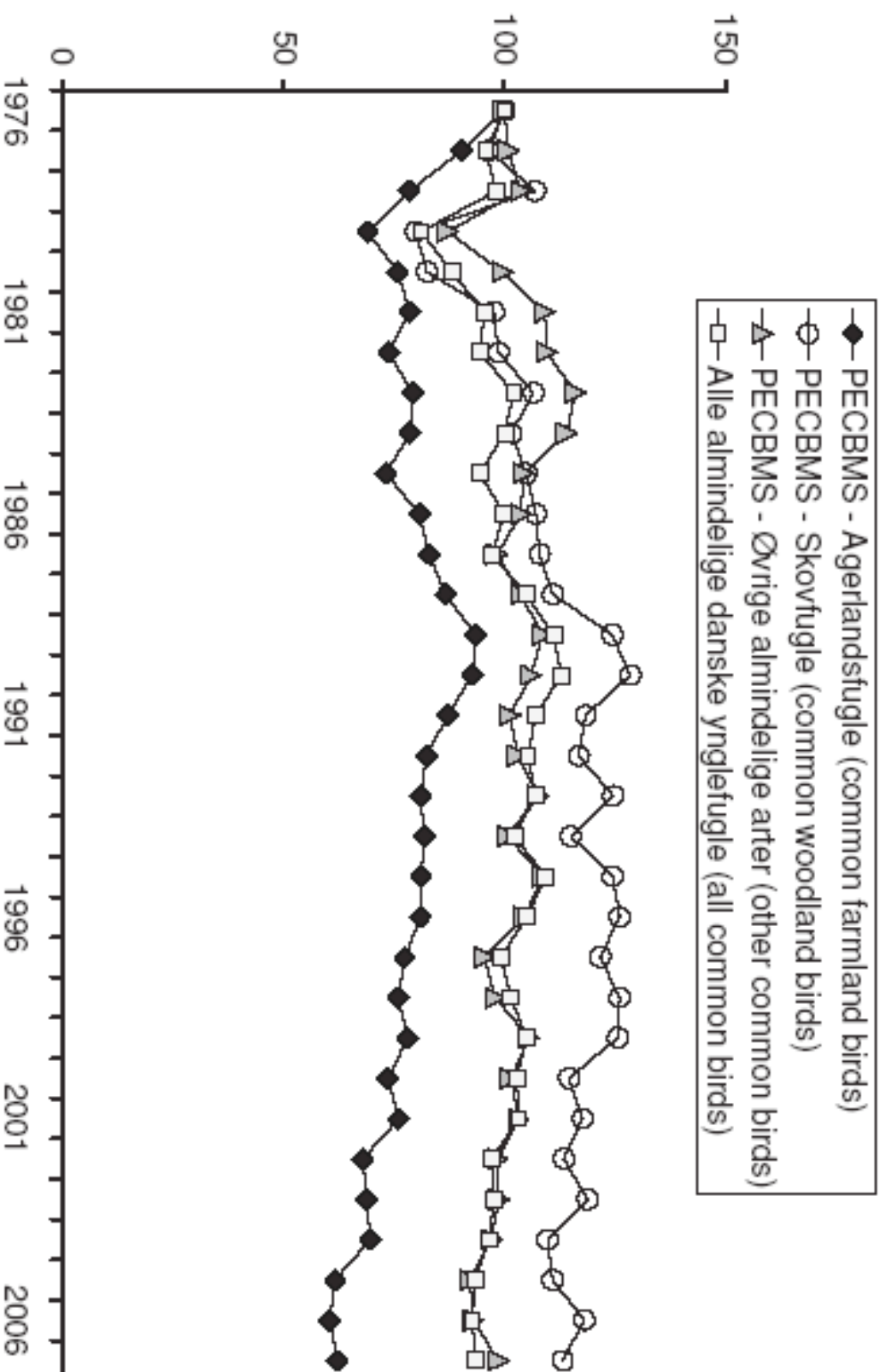
Lige netop her er det, DU kommer ind, kære læser. Lige her kan du nemlig være med til at gøre en indsats, og det bare med nogle ganske få timer hvert år.

Se nu bare figuren overfor på næste side, som er plukket fra den seneste årsrapport fra DOFs punkttællingsprojekt "Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2007", en tilsvarende figur skulle vi også gerne kunne lave om 10, 20 eller 80 år.

Disse grafer er et resultat af, at et antal af landets ornitologer hvert år bruger et par timer hver sommer, og evt. hver vinter på at gå ud og lave en punkttælling. Når resultaterne fra alle de 368 ruter landet over (ynglefugletællerne 2007) lægges sammen, får man en god indikation af hvorledes bestandene for vore helt almindelige yngle- og vinterfugle udvikler sig.

Dette er ikke et projekt, hvor det gælder om at kunne spotte en sjælden art på flere kilometers afstand, eller at kunne bestemme så mange arter som muligt. Nej, kender du et bredt udvalg af de allermest almindelige fugle, kan du være med.

Hånden på hjertet: Er du god nok? Ja, prøv lige at tælle op, hvor mange arter, du kan kende: Skovspurv, Blåmejse, Solsort, Allike, Gulspurv, etc., etc., det bliver nu alligevel til en del arter.

Udviklingen for indikatorerne for fuglearter i samme habitat/kategori for henholdsvis "agerlandsfugle" (22 arter), "skovfugle" (22 arter), "øvrige almindelige arter" (32 arter) samt "alle almindelige danske ynglefugle" (104 arter).

Har du tid? Ja, det har du også. En punkttælling skal indeholde mindst 10 punkter, hvorpå der tælles alt hvad man ser i løbet af 5 minutter for hvert punkt. Det giver 50 minutter i alt, og så skal man naturligvis frem mellem punkterne, 200 meter i lukket terræn, 300 meter i agerland. Det bliver til 2-3 km. Gående, på cykel, eller i bil, bare det er ens fra gang til gang. I alt kan en tælling klares på ca. 2 timer, og da ynglefugletællingerne sker i maj-juni kan du nå det en tidlig morgen inden arbejde, eller måske en aften.

Næste tælling foregår til vinter i perioden 20. december til 20. januar. Derudover vælger du selv tid og sted.

Det er så bare om at komme i gang, hvis du vil vide mere kan du gå ind på DOF's hjemmeside www.dof.dk/punkt, eller du kan kontakte undertegnede – se omslaget for kontaktoplysninger. Jeg sender dig også gerne vejledning, skemaer m.v.

Til slut et billede hvor det vist mest er et spørgsmål om at tælle punkter. Dette er heldigvis ikke det normale man kommer ud for på en punkttælling.

Stæreflok ved Ballum. (Foto: Klaus Dichmann)

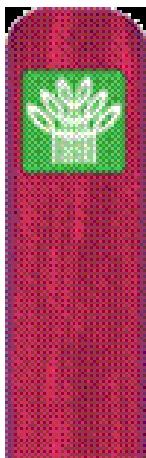
Hvor må vi gå?

- regler for færdsel i naturen

Af Peter Lange

Der er næsten ubegrænsede muligheder for at opleve den danske natur. Den er nem at færdes i, og det er let at komme rundt på grund af de små afstande. Og i Danmark har vi ikke tradition for at hegne naturen ind. Desuden er store dele ejet af staten og tilhører dermed os alle sammen. (Dele af det følgende er en let omskrevet tekst fra Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside.)

Men vi skal tage hensyn til dyr og planter og andre mennesker, vi møder i det fri. Og vi skal tage hensyn til landmænd og skovejere og andre private grundejere. Derfor skal vi følge de regler, der er.

Det kan være svært at vide, om man opholder sig på private eller offentligt ejede arealer - og dermed vide, hvilke regler man skal rette sig efter. Skov- og Naturstyrelsens arealer kendes på den røde pæl, der står ved de adgangsveje, der bruges mest.

Her er også tit et kort over området, så man kan orientere sig. Også en del kommuner, bl.a. Århus Kommune, anvender røde pæle til at markere sine naturejendomme. Der gælder de samme regler for færdsel på kommunale arealer som på statens ejendom.

Du kan se alle Skov- og Naturstyrelsens naturområder her:

<http://skovkort.sns.dk>

Ved de private skove mødes man ved indgangen til skoven ofte af skiltet med overskriften: "Til skovgæsten".

Nogle steder ser man stadig et forældet skilt med reliefskrift og overskriften "Til publikum" – teksten på dette skilt er som sagt forældet, og man bør kontakte skovejeren eller kommunen når man støder på disse forældede skilte ude i naturen.

Som fuglekigger er der nogle regler, vi skal være særligt opmærksomme på, og som i enkelte tilfælde har været årsag til konflikter mellem grundejere og gæsterne.

Adgang til udyrkede områder:

F.eks. heder og strandenge, her gælder at er der hegn om området, uanset om der går husdyr eller ej, så er der ingen adgang, medmindre det ved skiltning og andre faciliteter, f.eks. stenter eller låger, er markeret, at her er der adgang. Her bør det bemærkes, at de to meter dyrkningsfri bræmmer som der skal være langs alle vandløb, ikke i lovens forstand er udyrkede arealer, og der er derfor ikke offentlig adgang på disse bræmmer!

Det samme gælder brakmarker, som heller ikke er udyrkede arealer i lovens forstand, og dermed også er forbudt land.

Græsmarker og høstede marker er også dyrkede i teknisk forstand, og her har du i lighed med alle øvrige dyrkede arealer ingen ret til at gå, heller ikke efter høst.

Færdsel i naturen om natten: Er et andet punkt, hvor vi fuglekiggere ofte kan komme på kant med loven. På alle privatejede arealer, herunder skove, gælder at færdsel kun er tilladt fra kl. 6 morgen til solnedgang. På de offentligt ejede arealer må du til gengæld færdes døgnet rundt.

Markveje i det åbne land: Her er der adgang for gående og cyklende færdsel i dagtimerne, på permanente, befæstede (dvs. grus eller lign.) markveje, også selvom de fører forbi en ejendom (men ikke gennem en gårdsplads). Denne regel er der til gengæld en del grundejere, der ikke kender, hvilket de mange "Privat - adgang forbudt"-skilte ude langs vore veje minder om. **Men husk at man kan få lov til det meste, hvis man spørger pænt først!**

Regler om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen findes i Naturbeskyttelsesloven og Bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Udgangspunktet er, at alle har ret til at færdes i naturen.

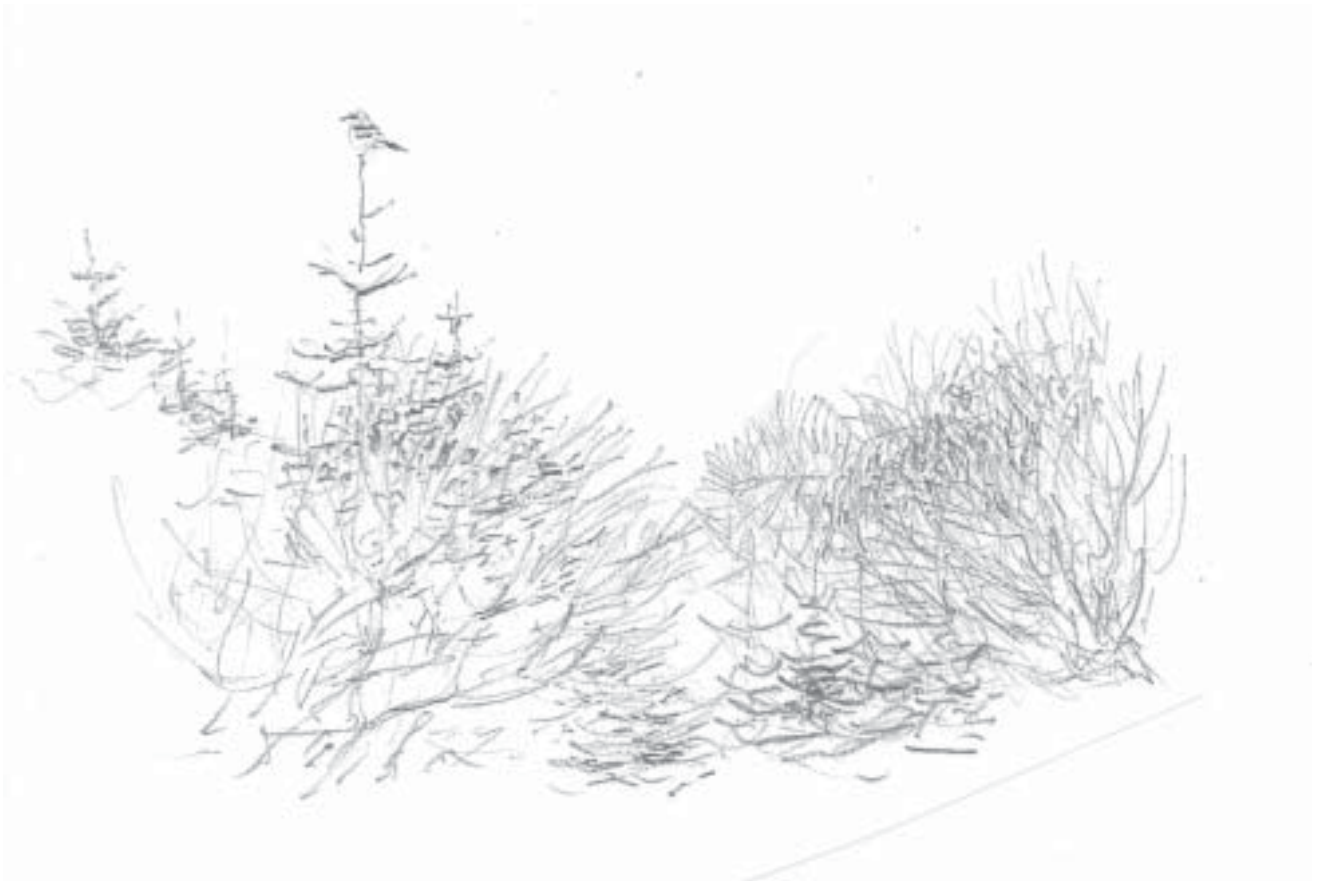
Men adgangen kan dog være helt eller delvis forbudt, f.eks. på militærarealer og i reservater. Adgangen kan være midlertidigt begrænset, f.eks. som følge af jagt eller skovarbejde. Kommunerne kan gribe ind, hvis den lovlige adgang til naturen forhindres, og de har også ret til at indskrænke adgangen.

Du kan finde mange flere informationer på internettet, start fx her:

<http://www.skovognatur.dk/Ud/Adgang/>
Skov- og Naturstyrelsen har udgivet en folder, hvor reglerne er samlet i en overskuelig tabel og en kort tekst. Den hedder:

Naturen må gerne betrædes - men trød varsomt - og kan downloades via ovenstående link; den fås også på bibliotekerne og turistkontorerne. Du kan også få folderen ved lokalafdelingens møder på Sølyst.

God tur!

På fugletur på nettet

Af Peter Lange

Internettet indeholder rigtig mange informationer for den videbegærlige fuglekigger. I det følgende bringes links til en række sider, som enhver fuglekigger bør besøge.

DOFs hovedsider: www.dof.dk

- Nyheder
- Foreningsstof
- Den virtuelle fuglebog
- De bedste fuglelokaliteter
- Emailservice

Lokalafdelingens sider: www.dofoj.dk

- Ture og møder
- Kontaktoplysninger
- Emailservice
- Elektroniske udgaver af Sørvænen og rapporterne Fugle i Østjylland/Århus Amt

Fugleobservationer: www.dofbasen.dk

- DOFs database over fugleobs.
- Se dagens obs.
- Søg efter en art...
- Søg efter en lokalitet...

For feltornitologerne: www.netfugl.dk

- Artslister
- SU-stof
- Galleri (største danskbaserede fotosamling).

Alle de vigtigste fuglelokaliteter i Danmark er samlet på <http://www.dofbasen.dk/IBA/>

Dette er siden for DOFs caretakerprojekt, hvis formål bl.a. er at overvåge fuglene på de vigtigste lokaliteter, men også at formidle viden om områderne, hvilket bl.a. sker via en side om hver lokalitet. Du kan vælge blandt næsten 200 lokaliteter enten via navn og valg fra en liste eller via et kort, der kan klikkes på.

Når det gælder den offentlige administration af områderne, er her et godt sted at starte: <http://www.miljoeportal.dk/> På dette site har du adgang til næsten alle de data om naturen, som den offentlige naturforvaltning (kommunerne og staten) anvender i den daglige administration af områderne.

Vælger du **Arealinformation** får du adgang til kort over en lang række miljødata, der vises på kort. Der findes både data inden for naturbeskyttelse, fredninger, bygge- og beskyttelseslinjer, landbrug, planlægning, jordforurening og grundvand.

Naturdata samler alle myndigheders naturregistreringer på lokaliteter. Det kan f.eks. være floralister, fund af dyr, fugletællinger og overvågning af naturtyper og arter. Der er offentlig adgang til naturdatabasen. Det er kun myndighederne, der har adgang til at redigere i data. Ved at søge på et bestemt område via landkort, kan du bl.a. danne dig et overblik over udbredelsen af arter og særlige biologiske forhold inden for et geografisk område. Her finder du f.eks. amternes og kommunernes floralister fra de §3 områder, de har besigtiget, hvorimod datasæt med registreringer af fugle under NOVANA endnu er ufuldstændigt.

Generelt om fugle og natur:

www.fugleognatur.dk
Artikler, nyheder, debat om dyr og planter

Aktivt forum – her kan de svare på (næsten) alt! Indrapportering af fund af dyr, insekter, planter, svampe m.v.

Fuglene og...Kent Olsen

Af Andreas Winding

Alder: 35 år - født 13.5.1973 på Læsø

Bopæl: Feldballe på Djursland

Familie: Dina (5 år)

Uddannelse: Snart biolog

Andre interesser: Ud over fuglene har jeg en stor passion for musik, naturfotografering og insekter (herunder specielt græshopper, guldsmede og dagsommerfugle).

Red.: Hvorfor blev det fuglene?

Var som helt lille dreng bredt naturinteresseret, og relativt tidligt fokuserede jeg på bestemmelsen af fugle, om end det var svært med daværende bøger. Fra midten af 1980'erne fandt jeg sammen med to erfarne fuglekiggere på Læsø, hvorefter bestemmelsen for alvor blev central og accelereret af håndtering af fugle under ringmærkning. Brugte dog også meget tid med dagligt at følge reder af Knopsvane og Blishøns.

Red.: Hvilke arter og lokaliteter har du mest passion for?

Det skifter meget efter aktuel bopæl, har dog ikke svært ved at se potentialet i enhver lokalitet. Aktuelt er Ebeltoft-halvøen og Hassensør i højsædet, til trods for at jeg i to år kun har haft én rigtig god eftermiddag med småfuglefald og kun overvejende ubetydeligheder over havet. Det aktuelle forår er gået med at kigge op fra hver enkelt mindre forhøjning på Østdjurs om end Gjerrild har dannet ramme om flere gode trækdage. Tror naivt på at enhver lokalitet kan producere noget spændende og i håb om at det er grønnest på min bakke tager jeg gerne et par timer mere på en død lokalitet frem for at køre videre. Feltbestemmelse, kratlusk, vadefugle-tjek og trækobservationer er dét, jeg brænder mest for herhjemme.

Red.: Hvordan er du havnet i DOFs Sjældenhedsudvalg (SU)?

Allerede i 1986 lavede jeg min første havfugletælling fra skib for Ornis Consult og mine første ynglefugletællinger på Læsø for Måge- og Ternegruppen. Har været medlem af DOF siden april 1987 inspireret af et besøg i Vind Hede Urfuglereservat, hvor der ud over mange spillende Urfugle også blev tid til en snak med Christian Hjorth. Han kunne fortælle mange historier og fortalte blandt andet om hans fund af Rosenmåge i Torsminde Havn. Han fandt også en stak gamle fugleblade frem, og så var jeg solgt. I bladene læste jeg om andre mennesker med samme grad af passion og fokus for fugle. I årene 1993-1999 arbejdede jeg som observatør og ynglefugletæller på Blåvand Fuglestation og feltstationerne i naturreservaterne Vejlerne, Langli og Tipperne. Interessen for feltornitologi har ført til aktuelt medlemskab af Sjældenhedsudvalget, hvilket jeg finder yderst inspirerende og bestemmelsesmæssigt udfordrende. Inderst inde er jeg udpræget faunistisk interesseret med et særligt fokus på bestemmelsesproblematikker. Synes det er inspirerende at læse de nyeste bestemmelsesartikler, studere omfangsrige samlinger af fotografier for derigennem at få forståelse for variation og bestemmelsesmæssige faldgruber. Har i mange år også rejst for at kigge fugle, hvilket gerne omfatter rejser af nogle måneders varighed. Rejsemål

Privatfoto

inkluderer Færøerne, Island, Grønland, Norge, Sverige, Polen, Tyskland, Frankrig, Spanien (inkl. Pyrenæerne, Extremadura & Mallorca), Portugal, Israel, Egypten, Marokko, Mongoliet, Bolivia, Kina og Australien. Interessen for fugle som sådan har ført til en passion for naturfotografering, der altid er i baghovedet på enhver tur i felten.

Jeg har de senere år genoptaget drengeinteressen for insekter, og jeg sætter stor pris på at kunne artsbestemme det meste af, hvad jeg ser i naturen. Desuden er det at se nye arter sjovt og virkelig stimulerende, og efterhånden - nu hvor det ikke engang er årligt, jeg ser nye fuglearter i Danmark - hjælper det at se nye dagsommerfugle, guldsmede og græshopper. Mit fokus på fugle er dog langt mere fundamentalt end interessen for insekter, og jeg har derfor ikke svært ved at prioritere. Med et bredt biologisk fokus bliver mine ture i felten aldrig uinteressante og har også kørt langt specifikt efter dagsommerfugle, græshopper og guldsmede. Har altid synes, det var fedt at se nye arter, når der var tid og mulighed for det.

Den første sjældenhed, jeg kørte efter, var Halsbåndstroidand i Møllekrogen ved Esrum Sø i september 1993, hvorefter det er blevet til mange ture sammen med venner både i Danmark og enkelte gange i Sverige (Bartramsklire, Steppevibe, Ismåge, Sortbrynet Albatros).

Red.: Hvad hører til dine bedste oplevelser med fuglene?

Der er så meget at vælge imellem. Men det er helt sikkert topklasse, når jeg selv finder en sjældenhed, som andre også får fornøjelsen af - senest på Djursland: Halsbåndstroidand, Stor Skrigeørn og to Buskrørsangere. Men det er ikke kun sjældenheder, der trækker glæden frem. Store koncentrationer af fugle som de tusindvis af Islandske Rylere i sommerdragt, der hvert forår vifter som røde gardiner over Saltvandssøen, gode efterårsdage med fugle

i alle krat eller turene, der starter flade og så pga. udholdenhed forvandler sig til noget uventet. Og så har jeg ikke taget hul på den nærmest uendelige historie om oplevelser under rejser, der spænder fra nærkontakt med Cassowary i regnskoven i Australien til senest Ismåger i Nordøstgrønland denne sommer. Men kendetegnende for de vigtigste og største oplevelser er, at det altid handler om helhedsoplevelser, hvor stemning, vejr, lokalitet og oplevelsesopbygning flyder sammen. Er det en hård kamp, der afslutningsvis giver det eftersøgte - gerne adderet med lidt ekstra bonus, så er det allerbedst!

Red.: Hvad hører til dine værste oplevelser med fuglene?

Når en formentlig sjælden fugl forsvinder inden dokumentationen er på plads, hvilket er sket flere gange. Det værste er, at det fortsat altid vil ske indimellem...

Red.: Hvordan er det at stå ansigt til ansigt med en ny art for landet?

Jeg forventer, det bliver rigtig fedt og veldokumenteret, eftersom jeg endnu ikke har haft den udsøgte fornøjelse af et godkendt fund. På et personligt plan tæller kun iagttagelser, der er tilstrækkeligt dokumenteret til en godkendelse i Sjældenhedsudvalget. Bliver en af mine sager forkastet, er det ikke sådan at jeg arbejder med personlige lister og officielle lister, der er kun én liste, den officielle. Mener Sjældenhedsudvalget ikke, at fundet er veldokumenteret, er jeg oftest enig i afgørelsen af, at fundet ikke kan bestemmes med sikkerhed. [*Red.: Kent har **formodentlig** stået ansigt til ansigt med bl.a. Alaskaryle og Stor Gulbenet Klire...*]

Red.: Har du nogen tips til andre fugleinteresserede?

Hvis man har intentioner om at kigge fugle i mange år, skal glæden være funderet i en interesse for fugle generelt og ikke kun interessen for en ny art og sjældenheder. En interesse for sjældenheder kan bære i mange år, men til sidst møder man en mur, og der bliver længere og længere imellem de nye arter. Det har fået mange relativt nystartede fuglekiggere til at falde fra igen efter en årrække med listens naturlige mætning.

Red.: Hvad glæder du dig til i fremtiden?

At fortsætte i den stil jeg har forsøgt at skabe, hvor der ved siden af arbejdet er prioriteret tid til familie, rejser og fugleture. Heldigvis arbejder jeg til hverdag med fugle på en måde, der inkluderer relativt mange timer i felten med undersøgelser gerne i nogle af landets bedste fugleområder i nogle af de mest fuglerige måneder. Hele mit liv og mit arbejde er efterhånden blevet en livsstil, der i den grad tilfredsstill mig.

Privatfoto

Referater fra ture

Bustur til Vejlerne 31. maj 2008

Af Birgitte Locht Andersen og Jette Lynge Jensen

Vejret denne sidste dag i maj var med højt solskin, og der blev op ad dagen meget varmt. Der var stor tilslutning til turen. Hele 34 fugleinteresserede var mødt op: 30 deltagere, 2 chauffører og de to turledere Morten og John. Den store tilslutning gav sig udslag i gode kontanter, da der blev givet et afslag i prisen på 100 kr.

Turlederne var rigtig i gavehumør, så der blev udlovet rødvin til den, der kunne gætte, hvor mange arter, vi ville få at se i Vejlerne. Så i bussen på vej nordpå gik deltagerlisten rundt og vi kunne så hver især skrive vores gæt på. Reglerne var enkle, men ufravigelige: Mindst to skulle have set/hørt arten eller kunne dokumentere arten via fotos. Konkurrencen gjaldt kun nord for Limfjorden og to artsliste-skrivere blev udpeget (dog med det forbehold, at skriverne havde fri uden for bussen). Artslisten endte på 92 arter.

Bulbjerg

Bulbjerg blev første stop på turen. Engene i Vejlerne var usædvanlig tørre pga den udeblevne regn i maj måned og turlederne vurderede derfor, at det var bedst at besøge engene så sent på dagen som muligt, så der forhåbentlig var mere aktivitet blandt vade-fuglene. Vi blev et par timer på Bulbjerg, så der var både tid til frokost og at gå rundt i området, som vi ville. De ynglende rider på Bulbjerg er meget smukke og klinerne blev grundigt studeret - men desværre ingen mallebuk.

Da det blev tid for afgang, gik Morten og et par andre i forvejen for at tjekke et område med buske ud. Han kom hurtigt tilbage, for der var to par rødrygget tornskade, og en bedre pædagogisk placering kunne man ikke ønske sig. Alle fire fugle viste sig frem øverst i buskene under 10 meter fra den beundrende menneskehob.

På vej tilbage til bussen dukkede der sortstrubet bynkefugl op, både hanner og hunner. Der krævedes anderledes tålmodighed at få øje på disse, da de gemte sig mellem de høje tuer af græs. Tornsangerne sad i toppen af buskene og kvadrede lystigt med sangflugt ind imellem.

Tømmerby Fjord tårnet

Her var der forholdsvis mange vandfugle at se på. En rørdrum kom flyvende og de fleste nåede vist at se den. For en enkelt var det dog en stor skuffelse endelig at se en rørdrum: "Ikke andet end en lang brun streg i luften". Flere af de garvede rørdrum-kiggere kunne dog berette, at rørdrum er en meget smuk fugl med de mange vekslende brune nuancer.

Det største problem var at få plads til menneskene mellem alle teleskop-benene. Det kræver stor takt og omtanke at give 34 mennesker mulighed for alle at få en god oplevelse i et fugletårn af helt almindelig størrelse. Her kunne man ønske sig at fuglene kunne sættes i slow-motion, så alle menneskene kunne nå at få et godt kig på alle fuglene.

Arup Vejle skjulet

Her var der ikke så meget at se. Der var dog grågæs med unger og en bomlærke, der venligst placerede sig på en tråd lige udenfor tårnet og sang sin tørre knirkende ikke-melodiøse sang. Der var varmt i tårnet, så vi kørte hurtigt videre.

Vejlernes naturcenter

Her var der en masse spændende at se på. Mange grågæs med unger, rødben og sortklire (som for resten også har røde ben), strand-skade, skestorke, traner, og vældig pædagogisk både havterne og fjordterne. Da eksperterne blev gået på klingen om, hvordan man kan se forskel på havterne og fjordterne, så forlød det, at ternerne skal stå på deres ben og havterner er så den med de korteste ben!

Der blev også set canadagæs, som var anderledes lette at genkende. Museet på naturcenteret er et besøg værd, især udstillingen med fuglene placeret i deres rette miljø. Og så er der et rigtigt mennesketoilet med ægte træk og slip!

Farvemærket Havørn 4k, 7. juli 2008, Årslev Engsø. Foto: Morten Jenrich Hansen

Kraptårnet

En god lille gåtur på en sti mellem træerne ud til fugletårnet. Her blev vi helt ekstatiske: **en havørn sad på engen og spiste aftensmad**. De hvide fjer fra byttet fløj om hovedet på havørnen med store flokke af grågæs roligt græssende omkring den. Der var ikke megen plads i fugletårnet, så det var tvingende nødvendigt at skiftes til at opholde sig deroppe. Foruden havørnen var der også dansende brushøns (med alle tre farver i kraven repræsenteret).

Havørnen sad stadig roligt på engen og fordøjede, da vi tog afsted knap en time senere. I sivskoven var der rørspurv og rørsanger, og på engene gul vipstjert. Tilbage ved bussen var der rådyr og ræve med unger på aftentur.

Han Vejle skjulet

Et fugletårn placeret ude midt i sivskoven med en sti bestående af to planker som eneste adgang. Der hørtes vandrikse og paukende rørdrum blandt sivene, men ellers var der meget tomt på vandet (skyldtes måske at det var langt efter aftensmaden), så de fleste returnerede hurtigt til bussen. De få standhaftige fik dog bid: flere skægmejser blev både set og hørt tæt på i sivene.

Kærup Holme skjulet

Her var der sortterner, der fløj frem og tilbage over vandet. Godt at der ikke var overskyet, så vi stadig kunne se fuglene så sent på aftenen. Der var tre arter af lappedykkere: sorthalset lappedykker sammen med lille lappedykker og gråstrubet lappedykker, der kunne ses på reden. Der var endda parringsspil til ære for det fremmødte publikum. Der var rigtig gang i lille lappedykker med fødesøgningen, så den var ikke nem at holde i kikkerten med alle de dykninger. Et atlingandepar på stille aftentur på vandet og lige før afgang tre unge dværgmåger. Vedholdenhed belønner sig.

Vester Thorup klitplantage

Nu var det blevet mørkt, altså så mørkt som det bliver en sommeraften uden skyer. Natravnen lod sig høre omgående: Ingen primadonna-nykker her. En blød snurrende lyd i natten. Vi gik ind i plantagen for at få den at se, men desværre lykkedes det ikke. Det lød som om, der var flere natravne, og at de var et godt stykke væk. Vi kørte længere ind i plantagen og kunne stadig høre natravnen i det fjerne, mens de mange myg var glade for at få besøg. Foruden natravnen hørte vi rørdrum, og de natteglatte - rødhals og sangdrossel sang os ud af plantagen.

Vi var efterhånden alle meget trætte, og der faldt hurtigt ro på i bussen på vej hjem. Kl. 02 blev vi sat af ved Musikhuset i Århus.

Som et lille efterspil kan nævnes, at der var mange nattergale, som lod sig høre på cykelturen hjem både ved Nymølle (tidligere naturcenter) og ved mosen mellem Søften og Hinnerup. Sanglærken vågnede halv fire og afsluttede en herlig fugletur.

Du kan læse mere om Vejlerne på disse hjemmesider:

www.dof.dk (fuglelokaliteter)
www.skovognatur.dk/Udgivelser/Reservatfoldere/Vejlerne

Fuglekurser for begyndere

Af Jette Lynge Jensen

Før fuglekurserne begyndte, kunne jeg sagtens sidde i bussen og tage en lille slapper, men det er helt udelukket nu. Horisonten og himlen afsøges konstant for fugle, især rovfugle. Det er ikke gået meget bedre med at cykle på arbejde: To gange har jeg været i grøften, fordi en fugl på himlen eller en fuglestemme skulle identificeres.

Aftenerne tilbringes frysende i en skovkant ventende på ugler, skovsneppe og andre skumringsfugle. Mine før så elskede og højtskattede weekend-morgener, hvor jeg sov længe og hyggede mig med morgenkaffe og krimier i sengen, er nu udskiftet med en kold og våd søbred, „Fugle i felten“ og en kikkert. Kaffen har jeg dog nægtet at give afkald på.

Altså, kære læser, lad dette være en advarsel: Fuglekurser er vanedannende og du får aldrig dit gamle magelige liv tilbage!

To fuglekurser er det blevet til i foråret 2008. Begge kurser har været en kombination af teori og praksis, med hovedvægten lagt på at lære fuglene at kende i deres naturlige omgivelser. At lære fuglestemmer har været en vigtig del af kurset, da mange fugle er skjult bag træernes blade eller i sivene, og derfor kun kan identificeres via stemmen.

Vi fandt vist alle ud af, at det ikke kan nytte at prøve at lære ret mange fuglestemmer ad gangen. Og det er også svært at genkende fuglestemmer, man har lært på CD, når man kommer ud i felten. Fugle synger ikke altid som standardfuglen på CD'en og fuglestemmerne kan lyde helt anderledes afhængig af f.eks. blæsevejr og baggrundsstøj.

Til gengæld er det helt utroligt, som det hjælper på indlæringen at høre/opleve fuglen i felten: Lyden af fuglen kombineret med fuglens foretrukne naturtype, silhouet og adfærd. Så kan vi stakkels nybegyndere nemlig til dels bruge udelukkelsesmetoden: Fx ses ænder og vadefugle ikke i træer (selvom der selvfølgelig er undtagelser: Visse ænder yngler faktisk i træer). Nogle fuglestemmer er også lettere end andre at lære, f.eks. lyder vandriksen nøjagtig som en uge gammel pattegris.

Fuglekurset på Sølyst i Brabrand fik en flyvende start, da vi første aften så sort sol over Brabrand Sø. En mindre en af slagsen, men alligevel dybt fascinerende, da dværgfalken bidrog til de besynderlige og hurtige skift i mønstre hos

stæreflokken. Paukende rørdrum, viber og larmende hættemåger på overnatningspladsen. Næste kursus-aften så vi fiskeørn ti meter foran os, som „musede“ højst 3 meter over vandet. Det var svært at få armene ned bag efter. Tredje aften var vi på den sydlige bred af Brabrand Sø med to par af rørhøge, som holdt flyveopvisning lige foran os i de to timer, vi var der.

Det var altså et fantastisk syn!

Begejstringen hos især „drene“ ville da heller ingen ende tage, men der var skam mere i vente. En mand stod afventende på stien og holdt skarpt øje med sivene foran os. En blød spindende snurrende lyd – som en gammeldags symaskine – fik manden til at ligne en kat, der lige har slikket fløde. Og med god grund: Der var en savisanger i sivene lige foran os, som villigt lod sig høre hele aftenen. En stor sjældenhed fuldt på højde med fiskeørnen.

Og sådan er det gået slag i slag med både sjældne og almindelige fugle. Hver kursusaften har lært os noget nyt om både naturtyper, fuglearter og fuglestemmer. Og vi har været rundt i omegnen af Århus og set mange forskellige fugleområder.

Det sociale aspekt skal ikke glemmes. Vi har haft det både sjovt og dejligt sammen. Vi havde ikke blot den fælles interesse for fugle, men vi kunne simpelthen lide at være sammen.

Latter og venskabeligt drilleri har været en naturlig del af dagsordenen, men det har heldigvis været OK at stille „dumme“ spørgsmål. Vi var der jo først og fremmest for at blive klogere på fugle.

Fuglekurser dette efterår i Østjylland:

FOF i Århus, se www.fof.aarhus.dk

Danmarks sangfugle

48 lektioner (16 mødegange)

Holdet er især for begyndere.

Start torsdag den 21. august 2008 kl. 19.00-21.45

Første dags mødested: Nordtårnet ved Brabrand Sø

Sted: Naturcenter Sølyst, Louisevej 100, 8220 Brabrand

Pris: kr. 1350,-

Underviser: Peter Hjeds

Folkeuniversitetet i Århus,

se www.folkeuniversitetet.au.dk

Fuglene i Danmark

v/ *Ornitolog Peter Lange*

Bliv introduceret til de fugle, som man oftest støder på i den danske natur - både vore egne ynglefugle og de skandinaviske trækfugle. Over tre aftener gennemgås forskellige fuglegrupper, fuglenes kendetegn, forekomst og emner, der er særligt relevante for årstiden. Der fortælles også om fuglenes adfærd og levevilkår i Danmark i dag. I forbindelse med forløbet afholdes 2 ekskursioner, henholdsvis en søndag og en lørdag, til nogle af de bedste fuglelokaliteter i Jylland. Der arrangeres fælles kørsel i private biler. Mødested og -tid for ekskursionerne aftales på holdet. Medbring gerne kikkert og fuglebog til undervisningsgangene.

Holdnr.8731

Tidspunkt

5 TORSDAGE 18.00-19.45

(18/9, 25/9, 28/9, 9/10, 11/10)

Adresse:

Naturcenter Sølyst, Louisevej 100, 8220 Brabrand

Pris Kr. 880.-

Andre fuglekurser:

Kipling Travel arrangerer fuglerejser og fuglekurser (luksusudgaven)

se http://www.kiplingtravel.dk/grr_fuglerejser_kalender.htm

UDLEJES:

BOGPETERS HYTTE

Fuldmuret sommerhus til helårsbrug beliggende midt i **Fugleværnsfondens** reservat ved **Stubbe Sø** på Djursland.

Huset ligger naturskønt i en lysning i skoven med direkte adgang til søen. Det er på 80 m² med plads til 6 personer i to soverum.

Der er 8 km. til Ebeltoft, 6 km. til badestrand og 20 km. til Grenå.

Pris: 2100 kr. pr. uge + el.

Henv. Peter Lange, tlf.: 8695 0341 eller mail: peterlan@post6.tele.dk

Læs mere på www.dofaarhus.dk/bogpetershytte.
Kun medlemmer af DOF kan leje huset.

Søravnen – dit lokalblad

Bladet, du sidder med i hånden, er det lokale medlemsblad for Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling i Østjylland.

Søravnen kan modtages gratis af alle, der enten er kernemedlem, juniormedlem eller har et husstandsmedlemskab af DOF, og som er tilknyttet lokalafdelingen i Østjylland.

Søravnen udkommer normalt 4 gange om året.

Bladet udsendes i den trykte version udelukkende til de, der har tilmeldt sig dette.

Søravnen kan læses af alle på www.dofoj.dk, hvor bladet kan findes som pdf-fil umiddelbart efter udgivelsen.

Ønsker du at modtage Søravnen, så tilmeld dig ved at anvende kuponen nedenfor, eller via formularen på www.dofoj.dk

Kupon for afsender: JA TAK! Send Søravnen til mig!
Navn:
Adresse:
Postnr.:
By:
Medlemsnr: (står bag på dit DOF-blad)

Husk porto: 5,50 kr.

DOF Østjylland

Louisevej 100

8220 Brabrand

Hvilken fuglebog skal jeg vælge?

Af Morten Jenrich Hansen

Der er i dag et rigt udvalg af fuglebøger på markedet, og det kan være svært at vælge, hvad man skal købe.

Her vil jeg koncentrere mig om "Felthåndbøger" – altså bøger, der hjælper med artsbestemmelse, så man kan sætte navn på de fugle, man ser.

Den foretrukne bog til det formål blandt mange aktive DOF'ere er i dag "**Fugle i felten**" af Mullarney, Svensson og Zetterstrøm. Den omfatter både almindelige og sjældne fugle, der er truffet i Europa. Alle behandlet med en kort, men præcis tekst til bestemmelse og meget fine instruktive illustrationer. For en nybegynder kan de mange arter måske forvirre lidt, men har man drømmen om at se og sikkert bestemme en af de sjældne gæster, er den et must. Både undervejs i felten og som forberedelse hjemme i stuen på lange mørke vinteraftener. Det er selvfølgelig også en fordel for de rejselystne, at bogen kan bruges på ferieture overalt i Europa.

En lidt ældre bog i samme stil er Lars Jonssons "**Fuglene i Europa, med Nordafrika og Mellemøsten**". Den har også god tekst og flotte illustrationer, men er ikke opdateret siden dansk udgivelse i 1992, så den nyeste viden og en del arter mangler i forhold til "Fuglene i felten".

For dem, der vil mere i detaljer med bestemmelser er der også "**Fuglene i Europa, Nordafrika og Mellemøsten**" af Beaman & Madge, med grundig dansk bearbejdning af Klaus Malling Olsen. Trods ligheden i titlen med foregående bog er der store forskelle. Denne bog er meget grundig i tekst og illustrationer, men fylder og vejer så meget, at den ikke er anvendelig i felten. Altså kun en bog for dem, der vil have en ekstra reference på bogreolen eller evt. i bilen!

Er det lidt for meget med alle Europas fugle, vil jeg anbefale "**Nordens fugle**" af Gensbøl. Det er en flot bog, hvor de arter, man kan forvente at se i Norden er illustreret både med et foto og med tegninger til bestemmelse. Teksten om bestemmelse er ikke helt så

grundig som de foregående bøger, men til gengæld får man en bredere viden omkring de enkelte arters levevis. En bog der absolut kan anbefales, men den dækker altså ikke, hvis man går med drømmen om at finde en ny art for landet!

Er man ikke så meget rundt for at se på fugle, men nyder de fugle, der besøger ens have, er der også flere bøger at vælge imellem. "**Fuglene på foderbrættet**" af Tommy Dybbro og illustreret af Carl Christian Tofte er en fin bog til det formål. Ud over en gennemgang af de arter, der typisk træffes i haven, er der afsnit med gode råd til fodring og redekasser. Desuden medfølger en CD, så man også kan lære de almindeligste fuglestemmer.

Et alternativ for haveornitologen er "**Gyldendals guide til havens fugle**" af Jens Overgaard Christensen. Den behandler de samme emner som foregående bog og har også fine illustrationer udført af forfatteren. Om man foretrækker den ene frem for den anden er i høj grad et personligt valg, så jeg vil anbefale, at man lige tager et kig på bøgerne på biblioteket eller i den lokale boghandel, inden man køber.

For alle fuglebøger gælder det dog, at det største udvalg i Danmark findes hos Naturbutikken. Som DOF-medlem er det et godt sted at handle. Tjek deres hjemmeside www.naturbutikken.dk for udførlige boglister, eller besøg butikken på Vesterbrogade, hvis turen går til København.

Kalender

Generelt om vore ture:

Alle er velkomne på turene, tag gerne venner eller familie med. Turene er også for uøvede fuglekiggere! Turlederne fortæller velvilligt om fuglene der ses, også de almindelige arter. Bemærk at der kræves tilmelding ved nogle ture. Medbring altid kikkert, evt. fuglebog samt påklædning efter vejret – de fleste ture gennemføres uanset vejrliget. En god madpakke samt noget varmt på thermokanden er også godt. På de længerevarende ture gøres undervejs stop ved en bager eller købmand.

Bemærk at nogle ture kræver tilmelding. Dette vil altid fremgå af turbeskrivelsen. Ture der gennemføres i privatbiler er også for folk uden bil! Kontakt turlederen, som kan hjælpe med at skaffe kørelejlighed.

Hold også øje med vores hjemmeside på www.dofaarhus.dk, hvor du finder det komplette tur- og mødeprogram. Der kan eventuelt blive arrangeret flere ture og møder.

Tirsdagsmøder d. sidste tirsdag i hver af månederne sep., okt., nov., jan., feb., mar., og april. Alle finder sted på Naturcenter Sølyst, Louisevej 100, i Brabrand. Kontakt vedr. møderne: Kontaktpersonen.

Bidrag til ture og møder sendes til: Ole Jensen, Torshøjvænget 54, 8381 Hasselager. E-mail: ofj@ofj.dk senest 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november.

Søndag 14.9. Kystens fugle ved Sødringholm.

Mødested og tid: Sødringholm Gods (parkering ved laden bag kirken) kl. 9.00-12.00.
Vi vandrer fra Sødringholm Kirke over heden og ned til kysten. Her vil vi kigge efter rastende fugle ved munden af Randers Fjord. Gode chancer for at se mange forskellige vadefugle, ænder og ikke mindst de lysbugede knortegæs, som området er kendt for. Også god chance for at se sæler.

Turledere: Lars Tom-Petersen og Lars Maagaard (25441697).
Arrangør: Randers Kommune.

Tirsdag 30.9. Tirsdagsmøde

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30
Emne endnu ikke fastlagt. Se nærmere på vores hjemmeside www.dofoj.dk

Torsdag 2.10. Fuglefotografering - foredrag af Carl Erik Mabeck

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30
De senere år er interessen for naturfotografering steget voldsomt. Og kravene til billedkvalitet er øget tilsvarende. Flere har fået mulighed for at anskaffe sig dyrt og avanceret udstyr. Digitalfotografering gør det muligt for alle at tage op imod 1.000 billeder på en dag og vælge de 20, der måske er værd at gemme.

Ved mødet vil Carl Erik Mabeck tale (lidt) om valg af udstyr og mere om fototeknik og krav til "det gode billede", der kan vurderes ud fra en ornitologisk interesse og ud fra en kunstnerisk, fotografisk interesse.

Arrangør: ØBF

Søndag 5.10. Mossø og de midtjyske søer

Mødested og tid: P-pladsen ved Ry station kl. 09.00

Fælleskørsel til fuglerige steder ved søerne. Stederne varierer alt efter vejr og sæson. Vi anbefaler samkørsel fra Ry, for at begrænse antallet af biler, så tag også 20 kr. med.

Turleder: Claus Ole Madsen, tlf. 8696 1804, Jens Kirkeby tlf. 8689 1920, eller Kurt Ærenlund Pedersen tlf. 8694 8209

Arrangør: DOF Østjylland

Lørdag 18.10. Ekskursion til Vadehavet

Der er snart tradition for et felttræf i Vadehavet i uge 42. Vi holder øje med meldingerne på netfugl.dk og planlægger en tur til det sydvestjyske på en af træffets sidste dage. Vi håber at kunne køre efter nogle sjældne fugle, ellers vil det primære mål være Mandø, hvis vejr og vand tillader det. Turen arrangeres i privatbiler med max 12 deltagere. Afgang fra Århus området ca. kl. 06, mødested og tid aftales individuelt. Vi er hjemme sidst på eftermiddagen. Husk Pas. Tilmelding senest d. 13.10 til Per G. Henriksen på per.henriksen@biology.au.dk eller 2899 2001.

Arrangør: ØBF

Tirsdag 28.10. Tirsdagsmøde

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30

Emne endnu ikke fastlagt. Se nærmere på vores hjemmeside www.dofoj.dk

Søndag 2.11. Mossø og de midtjyske søer

Mødested og tid: P-pladsen ved Ry station kl. 09.00

Se beskrivelsen søndag 5.10.

Arrangør: DOF Østjylland

Torsdag 6.11. Gotland

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30

Gotland er lidt større end Fyn, men da der blot er 57.500 indbyggere, hvoraf ca. halvdelen bor i Visby, er der rig plads til naturen. Da undergrunden i lighed med Öland samtidig er meget kalkrig, er der en meget spændende flora. Hanne og Søren Højager besøgte Gotland de sidste tre uger af juli 2007. Billeder fra dette besøg danner baggrund for aftenens foredrag. Hovedparten af de kendteste natur- og kulturattraktioner fra såvel selve Gotland som de nærliggende øer Fårö og Stora Karlsö vil indgå i gennemgangen.

Arrangør: ØBF

Tirsdag 25.11. *Tirsdagsmøde*

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30
Emne endnu ikke fastlagt. Se nærmere på vores hjemmeside www.dofoj.dk

Søndag 7.12. *Mossø og de midtjyske søer*

Mødested og tid: P-pladsen ved Ry station kl. 09.00
Se beskrivelsen søndag 5. oktober
Arrangør: DOF Østjylland

Tirsdag 9.12. *Julemøde*

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30
Traditionen tro holder vi denne aften det sædvanlige julemøde. Deltagerne medbringer dias, billeder, video, eller blot en god historie fra det forløbne år. Lokalbestyrelsen er vært m. gløgg, kaffe, te og juleknas. Vi vil også have en projektor til computerpræsentationer til rådighed.
Arrangør: DOF Østjylland

Søndag 4.1. *Mossø og de midtjyske søer*

Mødested og tid: P-pladsen ved Ry station kl. 09.00
Se beskrivelsen søndag 5. oktober
Arrangør: DOF Østjylland

Torsdag 15.1. *Safari i Sydafrika*

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30
I efteråret 2007 gennemtrevede Karen Mikkelsen og Jørgen Mørup Jørgensen Kruger Nationalpark i det østlige Sydafrika. Senere kørtes længere sydpå til andre nationalparker, bl.a. Hluhluwe-Umphalosi og Drakensberg. Der blev set og fotograferet masser af fugle og pattedyr, og det blev en uforglemmelig tur i det gryende sydafrikanske forår.
Arrangør: ØBF

Se også Århus Kommunes naturvejlederes hjemmeside (findes via lokalafdelingens hjemmeside www.dofoj.dk eller hent folderen på biblioteket).

Bestyrelsen

Peter Lange (formand, rep.mdl.) Tujavej 16, Stjær 8464 Galten Tlf. 86 950341 peterlange@dofoj.dk	Steen Gert Larsen Grøfthøjparken 161, 10. mf. 8260 Viby J Tlf. 86 28 50 05 steen.gert.larsen@get2net.dk	Henrik Søndergaard (suppl.) Svalevej 11, Hadsbjerg 8370 Hadsten, Tlf. 86 91 40 36 pluvialis@mail.dk
Ole Jensen (kasserer, (rep.mdl.) Torshøjvænget 54, Kolt 8361 Hasselager Tlf. 86 28 56 14 ofj@ofj.dk	Jens Bonde Poulsen Hevringvej 24, Hevring 8950 Ørsted Tlf. 86 48 82 75 jensbonde@elrotel.dk	Arne Højgård (suppl.) Nyvej 1 A 8340 Malling Tlf. 86930325/72275465 ARHO@fvst.dk
Bjarne Golles (rep.mdl.) Louisevej 100 8220 Brabrand Tlf. 86 25 04 43 bg@nat.aarhus.dk	Andreas Winding Bogfinkevej 2 8654 Bryrup, Tlf. 21 78 13 70 soravnen@dofoj.dk	Jette Lyng Jensen (suppl.) Damsbrovej 25 B, 1. Norring, 8382 Hinnerup Tlf. 25563328 lyng.jensen@hotmail.com
Peter Hjeds (rep.mdl.) Båstrupvej 16, Foldby 8382 Hinnerup Tlf. 86 49 63 08 peterhjeds@hotmail.com	Ann Pia Jørgensen Tornhøjvej 1, Koed 8560 Kolind, Tlf. 87 74 06 06 pia@koeds.net Morten Jenrich Hansen Klokkeskovvej 17 H 8260 Viby J., Tlf. 24252809 m.jenrichhansen@oncable.dk	Kurt Strebel (suppl.) Åkrogs Strandvej 37 A 8240 Risskov Tlf. 86171140 strebel@oncable.dk

Kontaktpersoner

Norddjurs Kommune	Jens Bonde Poulsen
Favrskov Kommune	Peter Hjeds / Svend M. Jensen, Holmelundsvej 29, Søften, 838P2 Hinnerup, 86 98 65 03
Odder Kommune	Peter Lange
Randers Kommune	Lars Tom-Petersen, Niels Ebbesensvej 58, 8900 Randers, 86 41 81 64, larstom@proinfo.net
Samsø Kommune	Mogens Wedel-Heinen, Østerlækkevej 52, 8305 Samsø, 86 59 08 48, mowh@post.tele.dk
Silkeborg Kommune	Andreas Winding
Skanderborg Kommune	Peter Lange
Syddjurs Kommune	Joy Klein, Kirkevænget 2, Feldballe, 8410 Rønde, 86 36 71 60, joyklein@post.tele.dk
Århus Kommune	Morten Jenrich Hansen
Fredningsudvalget	Peter Lange
DOFbasen	Peter Lange
Rapportgruppen (Fugle i Århus amt)	Flemming Holmslykke Nielsen, Humlevej 24, 8543 Hornslet, 86 97 96 91, flemming.holmslykke@mail.dk
Rovfuglegruppen	Svend Møller Jensen, Holmelundsvej 29, Søften, 8382 Hinnerup, 86 98 65 03
Sløruglegruppen	Peter Hjeds

Returadresse: Peter Lange, Tujavej 16, Stjær, 8464 Galten.

WWW.
NATURBUTIKKEN
- overskuddet går til fuglesagen .DK

KITE - DOF's eget mærke

Efteråret står for døren, og kikkerten skal frem! Står du og mangler en ny kikkert, er Kite et godt og prisbilligt alternativ til de dyre mærker, hvilket både gælder håndkikkerter og teleskoper. I vores Kite sortiment finder du håndkikkerter fra 1.395,- og teleskoper fra 3.395,-

Naturbutikken har et stort og fyldestgørende sortiment af kikkerter samt teleskoper og iøvrigt alt andet til fugleturen. Se i kataloget, kig på nettet eller ring for nærmere vejledning.

Køber du din kikkert i Naturbutikken, får du ikke blot en god kikkert til en konkurrencedygtig pris, du får også en kyndig vejledning, der hjælper dig med at finde, lige netop den kikkert du har behov for. Sidst men ikke mindst støtter du den gode sag, da Naturbutikkens overskud går til fuglesagen.

På gensyn i Naturbutikken!

NATURBUTIKKEN • VESTERBROGADE 138A • 1620 KØBENHAVN V • TLF: 33 31 85 63